

Kapitola 13

Velká Británie v české zahraniční politice

Zuzana Kasáková a Barbora Fialová

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Vzájemné vztahy České republiky a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (Velké Británie) byly v roce 2014 ovlivněny vnitropolitickým vývojem obou zemí na jedné straně a událostmi na evropské úrovni na straně druhé. V České republice se po dlouhých jednáních chopila vlády koalice ČSSD, KDU-ČSL a ANO 2011, která ve svém programovém prohlášení formulovala změny v zahraničněpolitickém směřování země, zejména v rámci EU. Rok 2014 se tak nesl v duchu příprav koncepce české zahraniční politiky a koncepce působení České republiky v Evropské unii.

Velká Británie, resp. Konzervativní strana, se potýkala s několika výzvami. Tou první byla rostoucí podpora Strany nezávislosti Spojeného království (UKIP), jež se projevila nejenom ve vítězství v květnových volbách do Evropského parlamentu (EP), ale také v akcentování témat, která britská vláda aktivně vnášela na evropskou úroveň či do bilaterálních vztahů. Jednalo se především o problematiku imigrace občanů EU do V. Británie a s ní spojenou otázku reformu EU. Konzervativci se také museli vyrovnávat s odchodem svých členů i poslanců do UKIP. Politické klima v Británii bylo rovněž ovlivněno přípravou voleb do britského parlamentu v roce 2015, s nimiž do určité míry souvisela i změna na ministerských postech ve vládě, včetně ministra zahraničních věcí, ke které došlo v létě 2014.

Na evropské úrovni proběhly zmíněné volby do EP, které byly úzce spjaty se jmenováním nové Evropské komise, a změny na postech stálého předsedy Evropské rady a Vysoké představitelky Evropské unie pro zahraniční vztahy a bezpečnostní politiku.

Optikou zahraničněpolitického jednání lze postoj České republiky vůči Velké Británii označit za spíše reaktivní a diskontinuální. Záleželo totiž na dané oblasti vzájemných vztahů, v jejichž rámci se Česká republika pohybovala od přijetí britské politiky

po její odmítní. V ojedinělých případech vystupovala Česká republika proaktivně a podílela se na vytváření společné politiky.

Z hlediska směřování české zahraniční politiky hrála Velká Británie roli akcelera-tora diskuse o vývoji evropského integračního procesu a nastavení fungování EU jako takové. V rámci této debaty docházelo k polarizaci postojů a názorů mezi jednotlivými politickými stranami ohledně prohlubování či omezování evropské integrace s nadná-rodními prvky. I když byla pozornost věnována tématům, jež patřila do agendy česko-britských vztahů, dvoustranná spolupráce obou zemí příliš řešena nebyla.

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: UDÁLOSTI A AGENDA

Ve srovnání s předchozím rokem zaznamenal rok 2014 vyšší počet oficiálních návštěv. K posílení vzájemných kontaktů došlo zejména na exekutivní úrovni, což bylo dů-sledkem fungování politické vlády v České republice. Dařilo se tak realizovat agendu, která byla s ohledem na úřednický charakter české vlády ve druhém pololetí 2013 od-ložena.

Na úrovni ministrů zahraničních věcí proběhla dvě setkání. V květnu (29.–30.) se Lubomír Zaorálek setkal se svým britským protějškem Williamem Haguem. Před-mětem vzájemné debaty byla situace na Ukrajině, energetická politika EU, Východní partnerství, výsledky voleb do EP a s nimi úzce související další směřování Evrop-ské unie a její reforma. Obdobná témata projednával ministr Zaorálek také s porad-cem premiéra pro Evropu a mezinárodní záležitosti Tomem Scholarem a labouris-tickým stínovým ministrem pro Evropu Garethem Thomasem.¹ Ke druhému setkání došlo na konci října v Bratislavě, kde probíhalo dvoudenní setkání ministrů zahranič-ních věcí zemí V4 a západního Balkánu. L. Zaorálek diskutoval s Philipem Hammon-dem, který v létě W. Hagua na postu ministra zahraničních věcí vystřídal, především o aktuálním vývoji v Evropské unii. Otázky EU a krize na Ukrajině byly také řešeny na společném setkání všech ministrů zahraničních věcí zemí V4 s britským protějš-kem. Právě v souvislosti s vývojem na Ukrajině vydali ministři společné prohlášení, ve kterém odsoudili rozhodnutí uskutečnit volby v regionu Donbas.²

Řada rozhovorů o aktuální situaci v EU, na Ukrajině a o liberalizaci světového ob-chodu byla vedena i s britským ministrem pro Evropu Davidem Lidingtonem v Praze i Londýně. D. Lidington se setkal se nejenom s náměstkou MZV a státním tajemní-kem pro evropské záležitosti Tomášem Prouzou, ale také, což nebylo do té doby příliš běžné, s předsedou Poslanecké sněmovny PČR Janem Hamáčkem a předsedou sně-movního Výboru pro evropské záležitosti Ondřejem Benešíkem.³

Několik bilaterálních schůzek proběhlo na úrovni náměstků i ministrů v oblasti energetiky a ochrany životního prostředí. Zástupci britského ministerstva pro ener-getiku a změnu klimatu se setkali s ministrem průmyslu a obchodu a jeho náměstkou,⁴ v březnu jednal v Praze ministr Edward Davey s ministrem pro životní prostředí Ri-chardem Brabcem.⁵

Předmětem návštěvy britského ministra pro obchod a investice lorda Livingstona v České republice na počátku března se stala problematika investičních příležitostí a o otázkách inovací a vzdělávání se debatovalo v rámci dvoustranného setkání místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace Pavla Bělobrádka s britským ministrem pro podnikání, inovace a vzdělávání Vincem Cablem v listopadu v Londýně.⁶ K bilaterální schůzce o zadávání veřejných zakázek a realizaci velkých projektů, kde v řadě dílčích témat zastávají Česká republika i V. Británie shodné postoje, např. v otázce zajištění „*co nejjednodušší regulace*“, došlo na jaře mezi ministryni pro místní rozvoj Věrou Jourovou a britským ministrem pro vládu Francisem Maudem.⁷

Vhodné je rovněž zmínit březnovou návštěvu bývalého britského premiéra Tonyho Blaira v Praze. Blair se účastnil Fóra Hospodářských novin, v jehož rámci diskutoval s politiky, např. s ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem, a zástupci podnikatelů o budoucím vývoji evropské integrace, hospodářském růstu EU a zajištění konkurenceschopnosti. T. Blair se následně setkal s prezidentem ČR Milošem Zemanem v Lánech, se kterým jednal nejen o EU, ale také o Ukrajině a situaci na Středním východě.⁸

I na úrovni parlamentní diplomacie doznaly vzájemné vztahy větší dynamiky. Vyjma výše zmíněného setkání českých poslanců s britským ministrem pro Evropu došlo ke dvěma pracovním návštěvám výborů Poslanecké sněmovny PČR a jejího předsedy ve Velké Británii. Na počátku června navštívila Londýn čtyřčlenná delegace Mandátového a imunitního výboru pod vedením předsedkyně výboru Miroslavy Němcové, v polovině října pak poslanci Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj v čele s jeho předsedkyní Miladou Halíkovou. Čeští zástupci jednali se zástupci relevantních výborů v obou komorách britského parlamentu i se členy britské skupiny Meziparlamentní unie. Delegace předsedkyně M. Halíkové se setkala i s ministrem pro vládu F. Maudem. Návštěva předsedy Poslanecké sněmovny se uskutečnila 22.–24. září. J. Hamáček se sešel s předsedou Dolní komory britského parlamentu Johnem Bercowem k diskusi o současném postavení a činnosti národních parlamentů v EU a novém ústavním uspořádání Velké Británie po referendu o nezávislosti Skotska. Následně se J. Hamáček zúčastnil sjezdu Labouristické strany v Manchesteru.⁹

Důležitou návštěvou byla delegace vysokých úředníků britské státní správy v Praze. Ti se v lednu setkali v Senátu PČR s místopředsedou Výboru pro záležitosti Evropské unie Jaroslavem Doubravou a místopředsedou Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Tomášem Jirsou. Projednávány byly zejména otázky týkající se EU. Britská i česká strana vyjádřila totožný názor na řadu témat. Shoda panovala např. v otázce zvýšení konkurenceschopnosti EU či větší reflexe názorů národních parlamentů ze strany Evropské komise.¹⁰

Během roku probíhala také setkání ministrů i předsedy vlády ČR s britskou velvyslankyní v Praze Jan Thompson ať již v podobě dvoustranných schůzek či v rámci širších setkání se zástupci zahraničních diplomatických sborů v ČR. Její excelence Jan Thompson navštívila v roce 2014 rovněž Jihočeský a Olomoucký kraj. Se zástupci krajů hovořila o podnikatelských příležitostech, financování projektů z evropských fondů a specifických potřebách a problémech daného regionu.¹¹

Dvoustranné vztahy v souvislosti s EU

Evropská dimenze vzájemných česko-britských vztahů byla v roce 2014 ovlivněna výše zmíněnými událostmi na politické scéně nejen v České republice, ale také ve Velké Británii a Evropské unii. Nástup koaliční vlády pod vedením předsedy ČSSD Bohuslava Sobotky představoval definitivní ukončení vlivu názorové blízkosti ještě v roce 2013 vládnoucí ODS a britské Konzervativní strany. Nová česká vláda jasně v koaliční smlouvě deklarovala aktivní přístup k členství ČR v EU.¹² V jejím programovém prohlášení je odklon od ideologické spřízněnosti s britskými konzervativci ve vztahu k EU ještě patrnější. Vláda v něm formulovala nejen cíl české evropské politiky směřovat do evropského integračního jádra a působit v evropském prostoru jako srozumitelný a věrohodný partner, ale především přehodnotila předchozí zdrženlivá stanoviska k přijetí eura a zavazala se k přijetí Fiskálního paktu (*Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii*).¹³ Ten vláda Petra Nečase odmítla podepsat, stejně jako koaliční vláda Davida Camerona, již v roce 2012, resp. na konci roku 2011.¹⁴ Je však nutné zdůraznit, že závazek k podpisu Fiskálního paktu zůstal po celý rok 2014 v deklaratorní rovině.

Jak ukazuje nejen výše uvedená intenzita schůzek na exekutivní i parlamentní úrovni, ale také dynamika komunikace na nižších stupních státní správy¹⁵ V. Británie měla zájem s Českou republikou spolupracovat, samozřejmě zejména v oblastech, ve kterých obě země zastávaly stejný či podobný názor.

Tradičně lze nalézt obdobné postoje obou zemí v oblastech posilování konkurenceschopnosti EU a obchodu, podpory hospodářského růstu, prohlubování vnitřního trhu či v otázce energetiky. Nejinak tomu bylo i v roce 2014. Velká Británie i Česká republika se řadí do skupiny přátel vnitřního trhu včetně liberalizace služeb digitální agendy. Právě digitální agenda patřila mezi nejvýznamnější společné priority obou zemí. Pro Británii je tato oblast zvláště důležitá, neboť se jedná o jednu z politik, kterou zdůvodňuje setrvání země v EU a demonstruje velký přínos pro britské občany. Dokončení jednotného digitálního trhu se ostatně stalo jednou z priorit EU definovaných v závěrech Evropské rady z června 2014. Plně funkční by měl být do konce roku 2015.¹⁶ Obdobně jsou obě země od roku 2012, kdy tato iniciativa z podnětu Francie vznikla, členy neformální skupiny tzv. přátel jádra, které Česká republika od března 2013 do června 2014 předsedala. V souvislosti s podporou jaderné energie V. Británie i Česká republika dlouhodobě prosazují flexibilitu energetického mixu a podporují dokončení jednotného energetického trhu. Česká republika akcentovala také zájem o britské zkušenosti z výstavby jaderné elektrárny Hinkley Point C i přes rozhodnutí vlády odložit výstavbu dalších bloků jaderné elektrárny Temelín. Blízkost postojů vyjádřila ČR i podporou britského non-paperu týkajícího se energetické bezpečnosti na červnovém zasedání Evropské rady. Dalším dokladem spolupráce obou zemí byla příprava na zasedání Evropské rady v říjnu 2014, přestože se nejednalo o čistě bilaterální spolupráci, ale podílely se na ní i další země. Na evropském summitu se podařilo prosadit, aby cíl pro snižování emisí a cíle v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů nebyly závazné pro členské země jako takové, ale pouze na úrovni Evropské unie.¹⁷

Tématem vzájemných vztahů byla i otázka zájmů zemí, které zůstávají mimo eurozónu. Navzdory svému odlišnému postavení ve vztahu k eurozóně (V. Británie o vstupu neuvažuje vůbec, zatímco Česká republika své setrvání vně eurozóny chápe jako dočasné) se obě země shodly na požadavku určitých záruk v případě prohlubování hospodářské a měnové unie, zejména v zajištění souladu institucionálního nastavení a mechanismů rozhodování pro všechny členské státy EU bez ohledu na jejich zapojení do eurozóny. Dále mezi Českou republikou a V. Británií panovala shoda v podpoře dohod o volném obchodu se třetími zeměmi, především TTIP. V této souvislosti se diskutovalo o možnosti vzájemné spolupráce národních misí obou zemí ve Spojených státech.¹⁸

Rovněž v oblasti zemědělství zastávaly V. Británie i Česká republika shodné postoje. V kontextu debaty o reformě výše podpor Evropské unie pro velké farmy podporovaly zachování jejich stávající výši a nikoli jejich snižování. Názorová blízkost se projevila i v britské podpoře společné pozice zemí V4 v případě ekologické produkce a označování ekologických prostředků na podzim 2014.¹⁹

Kontinuitu v prosazování témat společných oběma zemím bylo možné vysledovat i v otázkách snižování regulatorní zátěže včetně podpory lepší tvorby předpisů v EU. Ve vzájemných vztazích bylo akcentováno i téma zvýšení demokratické legitimacy EU prostřednictvím posílení role Rady a národních parlamentů. Důraz na rozšíření pravomocí národních parlamentů ve vztahu k EU patřilo mezi agendu aktivně Velkou Británií na evropské úrovni i v bilaterálních jednáních prosazovanou. V tomto kontextu dokonce zdůraznila nutnost zřídit skupinu *like-minded* zemí. Pokud by k vytvoření skupiny přátel posílené role národních parlamentů v EU došlo, lze očekávat aktivní zapojení České republiky do její činnosti.²⁰

Blízkost českých i britských pozic byla patrná i ve vztahu k Ukrajině a v nutnosti pokračovat v sankcích proti Ruské federaci. Také v agendě týkající se Východního partnerství obě země vyjádřily shodné postoje. V. Británie i Česká republika vyzdvihly nutnost diferenciacce integračních nástrojů podporujících reformní snahy pro jednotlivé země Východního partnerství. Obdobně neměnná zůstala podpora obou zemí procesu rozšiřování EU o země západního Balkánu. V. Británie dokonce akcentovala posílení vzájemné spolupráce v oblasti západního Balkánu, současně však byl v kontextu prohlášení britského premiéra²¹ v roce 2014 o nutnosti určité ekonomické úrovně zemí usilujících o vstup do EU britský souhlas s rozšiřováním oslaben. V. Británie tak vytvářela tlak na prodlužování přechodných období v otázce volného pohybu osob, jejichž prostřednictvím usilovala o ochranu svého pracovního trhu. Téma vnitroujního pohybu osob Británie aktivně vnášela, zejména se tato otázka dostala do popředí s volbami do EP, ve kterých poprvé v historii zvítězila UKIP, jež tématu migrace již několik let věnuje velkou pozornost. Cameronova vláda svou snahou o zpřísnění podmínek pro imigranty z EU argumentovala zneužíváním volného pohybu osob ve V. Británii, přestože studie tuto tezi nepotvrdily. V tomto bodě se britská i česká pozice rozcházel. Česká republika na tuto otázku nahlížela prizmatem svého členství v schengenském systému a zdůrazňovala nutnost zabránit zneužívání pravidel (např. sociální benefity, vstup na pracovní trh) na jedné straně, na straně druhé chtěla zajistit, aby nedošlo k jejich rozmělnění.²² Velká Británie tak se svým postojem zůstala

v EU izolována. Obdobně se země dostala do izolace odmítnutím zaplacení doplatku do rozpočtu EU ve výši 2 mld. EUR. Proporčně na tom byly hůře jiné země, zejména Nizozemsko. Nakonec se V. Británii podařilo vyjednat změnu rozhodnutí k vlastním zdrojům, která umožnila členským zemím rozložit platbu do splátek v nadcházejícím roce 2015, čehož Británie využila. Česká republika se k této změně stavěla spíše negativně, ale neblokovala ji.²³ V podstatě osamocen zůstal Cameron (podpořil jej pouze maďarský premiér) i ve svém nesouhlasu s nominací Jean-Claudea Junckera na post předsedy Evropské komise. Jeho odmítání vycházelo ze způsobu obsazení této pozice, kterým se členské země poprvé v praxi snažily naplnit znění *Lisabonské smlouvy*, na jehož základě měla Evropská rada ve své nominaci kandidáta na předsedu Evropské komise reflektovat výsledky voleb do Evropského parlamentu. A Juncker takového kandidáta představoval, neboť byl tzv. spitzenkadidátem v těchto volbách vítězné Evropské lidové strany. Velká Británie tento postup vnímala jako ohrožení role národního státu reprezentovaného vládou a narušení institucionální rovnováhy EU ve prospěch Evropského parlamentu.²⁴ Ostatně Aliance evropských konzervativců a reformistů, jejímž členem Konzervativní strana spolu s ostatními evropskými konzervativními stranami odmítajícími prohlubování evropské integrace je, svého spitzenkandidáta v evropských volbách nepostavila.

Významným tématem se v roce 2014 stalo řešení britského *opt-outu* a *opt-inu* v oblasti bývalého 3. pilíře. Po intenzivních jednáních nejen na úrovni bilaterální, ale i EU se podařilo na podzim dohodu uzavřít. Na konci listopadu 2014 končilo V. Británii přechodné období, a pokud by v daném termínu nebylo dohody dosaženo, došlo by v podstatě k britskému exitu z právního základu spolupráce V. Británie a EU. Z pohledu české zahraniční politiky se V. Británie zavázala zapojit do oblastí, které jsou pro ČR velmi důležité, zejména v bezpečnostní oblasti (např. Europol).²⁵

I v roce 2014 v Británii rezonovala otázka referenda o jejím setrvání v EU, ke kterému se britský ministerský předseda Cameron zavázal v lednu 2013. Tato problematika byla akcentována nejen v souvislosti se zdůrazňováním nutnosti reformovat EU, ale i s udržení důvěry euroskeptického křídla Konzervativní strany a rostoucí podporou UKIP. Podkladem pro konečné rozhodování obyvatel v referendu by mělo sloužit tzv. hodnocení vyvážení pravomocí (*balance of competence review*) EU ve Velké Británii. Tento proces probíhal v období od července 2012 a do konce roku 2014. Jednalo se o poměrně unikátní sérii studií (podobný proces proběhl rovněž v Nizozemsku, nicméně s jinými cíli než ve V. Británii)²⁶ s cílem zhodnotit existující kompetence EU ve Velké Británii. Na vypracování všech 32 studií se podílela nejen britská státní správa, ale i firmy a zástupci občanské společnosti. Britská revize kompetencí v podstatě kopírovala strukturu jednotlivých kapitol projednávaných při přístupových jednáních do EU. Tematicky je možné rozdělit vydané studie do několika skupin. Jednu skupinu tvořily politiky související s jednotným trhem – např. hodnocení volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob, celkové zhodnocení fungování jednotného trhu nebo ochrana spotřebitelů. Ve skupině sektorových politik byly hodnoceny oblasti jako doprava, zemědělství, energie nebo veřejné zdraví. Dále se analýzy zaměřily na ekonomické, monetární a sociální politiky, oblast spravedlnosti a vnitra,

vzdělání, výzkum a kulturu a v neposlední řadě na vnější vztahy EU. Vzhledem k zapojení zájmových skupin s vazbami na evropské trhy do tohoto procesu se většina studií vyjádřila k současnému stavu evropských kompetencí v jednotlivých oblastech poměrně pozitivně, především v politikách souvisejících s jednotným trhem. Velmi negativně však vyzněla studie zabývající se volným pohybem osob, což se ale dalo očekávat vzhledem k vývoji diskuse o přílivu imigrantů do V. Británie. V této oblasti by autoři rádi viděli více pravomocí ve své zemi a méně na evropské úrovni. Druhou negativněji vyznívající oblastí evropských kompetencí ve V. Británii potom byla sociální politika, k níž mají Britové dlouhodobější výhrady. Celkově ale vyznívá revize kompetencí souhlasně se současným stavem a vyplývá z ní fakt, že pro Velkou Británii je racionální v EU zůstat a udržet si tak možnost podílet se na vývoji a nastavení jejích politik.²⁷ Právě s ohledem na celkové vyznění revize kompetencí se jim ze strany britské vlády nedostalo příliš pozornosti. Upozadění výsledků tohoto procesu je možné vysvětlit přípravou na blížící se volby do britského parlamentu a snahou Konzervativní strany udržet podporu euroskepticky naladěného elektorátu voláním po reformách EU.

Spolupráce obou zemí pokračovala i na dalších úrovních. Za zmínku stojí vzájemné vztahy ODS a konzervativců. Před volbami do Evropského parlamentu D. Cameron vyslovil podporu ODS na březnovém setkání předsedů evropských konzervativních stran v Bruselu.²⁸ Přestože obě strany ve svých zemích ve volbách ztratily, neznamenal to konec institucionalizované spolupráce v EP v podobě politické skupiny Evropských konzervativců a reformistů. Naopak. Tato skupina se v Evropském parlamentu stala počtem mandátů třetí nejsilnější.

Bezpečnostní vztahy

Vzájemná spolupráce V. Británie a České republiky v bezpečnostní oblasti probíhala na tradičně dobré úrovni. Obdobně jako v předchozích letech se česko-britská relace odehrávala v rámci multilaterálních iniciativ. Ani v roce 2014 nevznikly žádné nové bilaterální projekty. Základní linií bezpečnostní spolupráce zůstává program BMATT (*British Military Advisory and Training Team for Central and Eastern Europe*), který poskytuje speciální školení vedené českými a britskými specialisty pro operace na udržení míru. Realizace programu probíhá na dvou úrovních. První úroveň představují speciální kurzy organizované přímo ve Vyškově, kde BMATT sídlí. Druhou pak tzv. výjezdové týmy (*In-Country Training Teams*), jejichž prostřednictvím dochází k výcviku vojáků pro peacekeeping v dané zemi. V roce 2014 výjezdové týmy působily např. v Chorvatsku, Rumunsku či Kazachstánu.²⁹ Úspěšnost programu BMATT byla reflektována v dohodě o prodloužení této spolupráce na dalších pět let, kterou zástupci britského i českého ministerstva obrany podepsali na jaře 2014 v České republice.³⁰

Druhý pilíř bezpečnostních vztahů i nadále představují cvičení spojeneckých vojsk v rámci NATO, i když ve srovnání s předchozími lety došlo k jejich snížení. Na podzim 2014 proběhlo ve V. Británii velitelsko-štábní cvičení Spojeneckého sboru rychlé reakce (*Allied Rapid Reaction Corps, ARRC*) *Arrcade Fusion 2014*. Cvičení se za ČR zúčastnili chemici, kteří jsou součástí česko-britského velitelství brigády radiací, chemické a biologické ochrany v Liberci, a také zástupci 103. centra CIMIC/

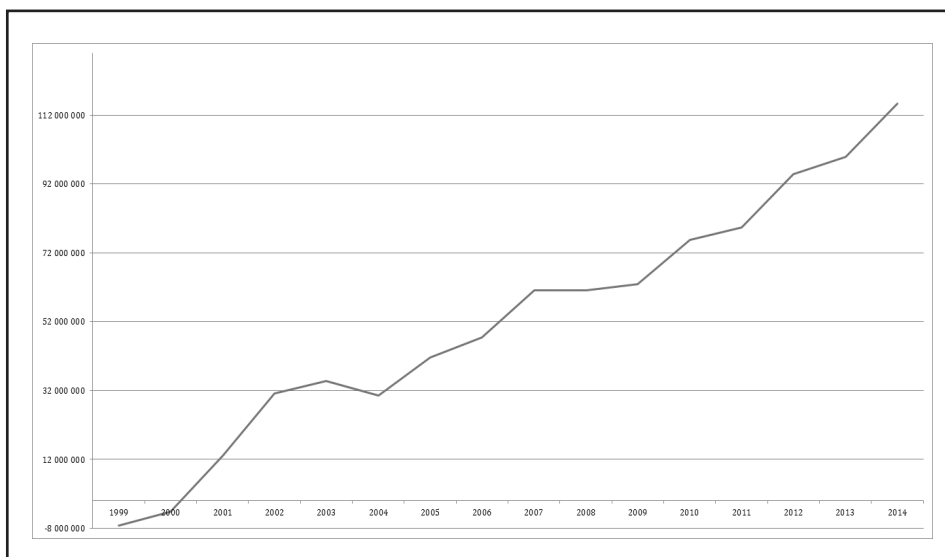
PSYOPS, jež působí v Olomouci.³¹ Toto cvičení v podstatě představovalo jedinou akci v daném roce, na níž se společně podílely české a britské jednotky. V kontextu nasazení v aktuálních konfliktech a omezenosti finančních prostředků zrušilo britské letectvo svou tradiční účast na Dnech NATO v Ostravě v roce 2014.³²

Letecký průmysl se stal také tématem mezinárodního veletrhu, který se uskutečnil v červenci 2014 v britském Farnborough. Vyjma českých firem (viz níže) se veletrhu zúčastnili také zástupci Ministerstva obrany ČR, kteří zde jednali se stávajícími i potenciálními partnery o možnostech spolupráce v této oblasti.³³

Ekonomické vztahy

Obchodní bilance České republiky s Velkou Británií je dlouhodobě pozitivní. Tento trend pokračoval i v roce 2014, kdy podle údajů Českého statistického úřadu obchodní bilance ČR s V. Británií vzrostla téměř o 15,5 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2013 šlo o více než trojnásobný růst a celkově skončila obchodní bilance pro ČR v přebytku více než 115 mld. Kč, jak je patrné z následujícího grafu. Opět se tak potvrdilo, že čeští exportéři jsou na britském trhu velmi úspěšní. Absolutně největší podíl na českých vývozech do V. Británie měly stroje a dopravní prostředky, a to především automobily a jejich komponenty, následované chemickými výrobky, mezi kterými převládal vývoz léčiv a farmaceutických výrobků.³⁴

Graf 1:
Obchodní bilance ČR–Velká Británie v CZK (tis.) 1999–2014



Zdroj: Český statistický úřad, 2015: *Databáze zahraničního obchodu*.
On-line: apl.czso.cz/pil/stazo/STAZO.STAZO.

Jak bylo naznačeno výše, neúspěšnějším českým vývozním odvětvím do Velké Británie jsou stroje a dopravní prostředky, reprezentované především automobilkou Škoda Auto. Ta ve V. Británii zaznamenává v posledních letech velmi dynamický růst. Zatímco v roce 2003 zde prodala okolo 36,5 tis. osobních automobilů, o deset let později to již bylo více než 66 tis. vozidel, přičemž tržní podíl se zdvojnásobil na téměř tři procenta. Tento trend pokračoval se zvýšenou intenzitou i v roce 2014. Z hlediska společnosti Škoda Auto se tedy Velká Británie stala po Německu druhým nejdůležitějším trhem v Evropské unii.³⁵

Zatímco pro Českou republiku je V. Británie poměrně významným obchodním partnerem, pro Velkou Británii byla ČR v roce 2014 až 27. největším exportním trhem s podílem 0,7 % na celkovém britském exportu a 20. největším dovozem s podílem 1,2 % celkového britského importu. Hlavními britskými obchodními partnery jsou dlouhodobě členské státy EU, na něž celkově připadá přibližně polovina vývozu i dovozu zboží do V. Británie. V absolutních číslech ale i nadále největším britským obchodním partnerem zůstávají USA.³⁶ Co se týče významu obchodu s Velkou Británií pro Českou republiku, je tato země po Německu a Slovensku třetí nejefektivnější relací českého zahraničního obchodu. K 30. 9. 2014 zaujímal 5. místo mezi největšími exportními trhy ČR a 14. místo z hlediska dovozů.³⁷

Britské hospodářství vykazovalo v průběhu roku 2014 kontinuální růst, nicméně dlouhodobější trend deficitního financování státních výdajů nebyl doposud zvrácen. Celkový veřejný dluh Velké Británie, který ještě v roce 2002 dosáhl poměrně dobrého poměru 29 % HDP, činil v polovině roku 2014 celých 90,6 % HDP.³⁸ Naproti tomu státní dluh České republiky se za rok 2014 mírně snížil a pohyboval se okolo 40 % HDP.³⁹ Velká Británie ekonomicky těží především ze své pozice největšího finančního centra světa s velmi vysokým podílem služeb na HDP, který patří s více než 77 % k nejvyšším v EU. Nejúspěšnějším britským vývozním artiklem jsou právě finanční služby, což se odráželo i v diskusi o budoucnosti regulace finančních trhů EU.⁴⁰ Nicméně v obchodní výměně s ČR rozhodně nedosahují finanční služby takového významu jako vývoz britského zboží, v rámci kterého dosáhlo nevyšších hodnot v roce 2014 průmyslové spotřební zboží.⁴¹

Perspektivními českými vývozními odvětvími zůstávají podle MZV ČR stavebnictví, energetika a potravinářství se zaměřením na biopotraviny. Naproti tomu pro britské exportéry nabízí český trh podle údajů Britské obchodní komory možnosti v oblastech potravinářství, spotřebitelských výrobků, maloobchodu, výzkumu a vývoje, vzdělávání a strojírenství.⁴² Důkazem britského zájmu o obchodní spolupráci s Českou republikou svědčí otevření Britského obchodního centra při Britské obchodní komoře v Praze, ke kterému došlo v červnu 2014. Cílem centra je podporovat export britských firem do ČR.⁴³

Důležitou roli ve vzájemných vztazích hrála i ekonomická diplomacie, které ČR věnovala velkou pozornost. Ministerstvo průmyslu a obchodu se v roce 2014 podílelo na podpoře českého exportu do V. Británie především podporou společné účasti českých firem na mezinárodním veletrhu letecké techniky ve Farnborough v červenci 2014. Veletrhu se zúčastnili převážně vystavovatelé z oboru leteckého a kosmického průmyslu, obrany a bezpečnostních služeb, kteří ocenili především možnost získat

nové kontakty, ale také zaměření veletrhu na obranný průmysl, na který se orientuje v České republice poměrně velký počet firem.⁴⁴ Podporovány byly také individuální prezentace firem a regionů ve V. Británii. V květnu proběhla na českém velvyslanectví v Londýně propagační akce Moravskoslezského kraje, v září pak prezentace léčebné turistiky v Jihomoravském kraji a marketingová akce Zetor Road Show 2014 společnosti Zetor UK po celé V. Británii.

Za další významnou aktivitu v této oblasti lze označit podporu investic v České republice. Ta byla zahájena prezentací publikace *Invest in the Czech Republic* s následnou diskusí, která se uskutečnila na českém velvyslanectví v Londýně na konci května za přítomnosti ministra zahraničních věcí L. Zaorálka, členů Sněmovny lordů a více než sta zástupců podnikatelů od středního managementu až po předsedy představenstev, majitelů či generálních ředitelů. Zastoupena byla např. finanční sféra, právní společnosti, poradenské firmy, podnikatelé v energetické oblasti, britské think-tanky, členové Česko-britské obchodní komory či čeští exportéři ve V. Británii. Na tuto debatu navázala prezentace o možných investicích nejen v ČR, ale také v Polsku a Maďarsku v rámci Global Economic Forum, které proběhlo v červnu v Liverpoolu. Sérii akcí o investicích v ČR ukončil seminář o investičních pobídkách a připravované nové legislativě, jenž organizovala agentura CzechInvest ve spolupráci se ZÚ v Londýně v říjnu 2014.⁴⁵

Kulturní vztahy

Vzájemné vztahy v oblasti kulturní diplomacie zůstávají na tradičně velmi dobré úrovni. Významnou událostí bylo udělení Templetonovy ceny za mimořádný přínos duchovní dimenzi člověka teologovi a filozofovi Tomáši Halíkovi v květnu 2014. Profesor Halík se stal prvním Čechem, který Templetonovu cenu obdržel. Tu od roku 1973 udílí Nadace Johna Templetona žijícím osobnostem, jež svou činností přispěly k pochopení smyslu lidské existence. V minulosti se laureátem této prestižní ceny stali např. dalajlama či Matka Tereza. Slavnostního aktu v anglikánském kostele St. Martin in the Fields v Londýně se zúčastnilo několik stovek hostů včetně ministra kultury Daniela Hermana, kardinálů Dominika Duky a Miloslava Vlka, českého velvyslance Michaela Žantovského či místopředsdkyně Senátu PČR Miluše Horské. S oceněním spojenou finanční odměnu zamýšlel T. Halík prostřednictvím svého nadačního fondu věnovat zejména na podporu mezináboženského a mezikulturního dialogu.⁴⁶

Obdobně jako v předchozích letech se jedním z témat kulturních vztahů stala připomínka druhé světové války. V rámci 69. výročí jejího konce proběhl 11. května na vojenském hřbitově v Brookwoodu pietní akt k uctění památky českých a slovenských pilotů a vojáků. Památku československých letců RAF uctila o několik dní později i česká delegace pod vedením ministra kultury D. Hermana ve Westminsterském opatství.⁴⁷ Poctu československým pilotům, kteří sloužili v britském královském letectvu, vzdala i komunita britských občanů žijících v Praze a Bratislavě darováním sochy okřídleného lva. Památník byl slavnostně odhalen v červnu na pražském Klárově poslancem britského parlamentu a bývalým ministrem obrany sirem Nicholasem Soamesem za přítomnosti předsedy Poslanecké sněmovny PČR Jana Hamáčka, ministra obrany Martina Stropnického a náčelníka Generálního štábu AČR armádního

generála Petra Pavla a dalších.⁴⁸ Pozornost byla věnována i osobnosti sira Nicholase Wintona, který v květnu oslavil 105. narozeniny. Na jeho počest zorganizovalo české velvyslanectví v Londýně akci, jíž se zúčastnila nejen Wintonova rodina, ale i britští politici a zástupci diplomatického sboru dalších zemí. Zároveň zde byla představena kniha o Wintonově životě *If it's not impossible... The Life of Sir Nicholas Winton* z pera jeho dcery Barbary Wintonové. Význam této osobnosti pro Českou republiku dokládá i udělení nejvyššího státního vyznamenání ČR – Řádu Bílého lva z rukou prezidenta České republiky v říjnu a také aktivita předsedy Poslanecké sněmovny J. Hamáčka, který navázal na svou předchůdkyni M. Němcovou a v lednu 2014 znovu navrhl sira Wintona na Nobelovu cenu za mír.⁴⁹

Výše uvedené aktivity doplnily akce připomínající události první světové války. V tomto kontextu lze zmínit vernisáž a seminář věnovaný Jaroslavu Haškovi a jeho dílu *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* či výstavu *Fotografové války*, která poprvé představila unikátní kolekci fotografií tří českých vojáků rakousko-uherské armády – Gustava Brože, Jana Myšičky a Jendy Rajmana.⁵⁰

Na počátku listopadu bylo připomenuto i 25. výročí sametové revoluce. V rámci tzv. Sametového dne proběhlo v Oxfordu několik akcí. V parku Oxfordské univerzity došlo k odhalení Havlovy lavičky, kterou navrhl český výtvarník Bořek Šípek. Havlův odkaz byl předmětem i následné diskuse, jejíž součástí se stal křest knihy českého velvyslance M. Žantovského o životě Václava Havla. Není bez zajímavosti, že biografii bývalého československého a českého prezidenta označil britský nedělník *The Observer* za životopis roku 2014.⁵¹ Dále bylo na oxfordské Harris Manchester College otevřeno studentské centrum – Sekyra House, jehož jedna posluchárna byla pojmenována po T. Halíkovi. Podnikatel Luděk Sekyra, který výstavbu centra financoval a který působí ve správní radě právě Harris Manchester College, se nově stal členem kolegia rektora Univerzity v Oxfordu. Připomínkových akcí se zúčastnila řada osobností akademického života včetně vedení univerzity, českou stranu zastupovali místopředseda vlády Pavel Bělobrádek, ministr kultury Daniel Herman, předseda Zahraničního výboru Poslanecké sněmovny PČR Karel Schwarzenberg, poradce premiéra Vladimír Špidla, Tomáš Halík, Luděk Sekyra či velvyslanec Michael Žantovský.⁵²

Důležitým počinem kulturních vztahů bylo také červnové zahájení činnosti The Czech National Trust (CNT) v Londýně. Tato všeobecně prospěšná společnost byla zřízena londýnskou organizací The Friends of Czech Heritage a vychází z principů a tradic největší neziskové organizace v Británii The English National Trust, jejíž představitelé byli slavnostnímu zahájení přítomni jakož i řada dalších zástupců mezinárodních institucí zaměřujících se na ochranu památek. Cílem CNT je spojení zájmů všech organizací v ČR, které se zabývají ochranou českého kulturního dědictví, zajištění financování opravy historických památek v ČR či podporou mezinárodního vzdělávání ředitelů památkových objektů, odborníků i dobrovolníků.⁵³

I v roce 2014 se Česká republika prezentovala v literární, filmové, hudební či výtvarné oblasti. Vyzdvihnout v tomto kontextu lze první sólovou výstavu českého sochaře, performerera a konceptuálního umělce Martina Zeta v Divus Gallery v Londýně, na jejíž realizaci se podílelo i České centrum. Dvoutměsíční podzimní výstavu nazvanou *To nejhorsí z Martina Zeta* doplnila i řada dalších akcí českého umělce. M. Zet vy-

stoupil společně s básníkem Philipem Terryem v rámci britsko-irského projektu *Enemies* či na básnickém festivalu North Wales International Poetry Festival v Bangoru.⁵⁴

Intenzivní spolupráce pokračovala také s katedrami bohemistiky na univerzitách v Londýně (UCL), Glasgově, Bristolu, Oxfordu a Sheffieldu. Posledně jmenovaná univerzita oslavila na podzim 2014 čtyřicetileté výročí výuky českého jazyka. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy udělilo uvedeným katedrám dvacet stipendií pro účast studentů na Letní škole slovanských studií v Praze.⁵⁵

Na obdobné úrovni se vyvíjely vztahy s krajauskými organizacemi ve V. Británii. Ministerstvo zahraničních věcí vynaložilo na projekty realizované krajauskými spolky téměř 600 tis. Kč. Nárůst počtu Čechů žijících ve V. Británii se projevil v rozšiřování počtu těchto spolků. V roce 2014 vznikly The Czech and Slovak Society v Surrey a Czech School Manchester. Jejich cílem je podpora udržení českých tradic a kultury. S ohledem na skutečnost, že členy jsou především mladé rodiny s dětmi, se oba nové spolky zaměřují také na výuku českého jazyka dětí předškolního a školního věku.⁵⁶

VELKÁ BRITÁNIE V ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITICE: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Komplexnost vztahů České republiky a Velké Británie umocněná členstvím obou zemí v Evropské unii se odrazila v zapojení širokého spektra aktérů na různých úrovních rozhodování do procesu tvorby české zahraniční politiky. Nahlíženo optikou předchozích let nedošlo v této oblasti k výraznější změně. Důležitým aktérem tak i v roce 2014 zůstalo Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Na utváření zahraniční politiky České republiky vůči V. Británii se vyjma samotného ministra podílely i jednotlivé odbory ministerstva – Odbor států severní a východní Evropy, Odbor Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, odbory zabývající se otázkami evropské integrace a Odbor veřejné diplomacie. Zapojeny byly i organizační složky ministerstva – Zastupitelský úřad v Londýně, Stálé zastoupení v Bruselu a také příspěvková organizace MZV České centrum v Londýně. V kontextu řešení především unijních témat významnou roli sehrával rovněž Úřad vlády ČR.

V závislosti na projednávané problematice došlo k zapojení i sektorových ministerstev. V oblasti ekonomických vztahů se jednalo o Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a jeho příspěvkové organizace CzechTrade a CzechInvest, v rámci bezpečnostní agendy pak o Ministerstvo obrany ČR a Armádu ČR, v oblasti kulturní diplomacie Ministerstvo kultury ČR či Ministerstvo životního prostředí ČR a také MPO v otázkách ochrany životního prostředí a klimatických změn. Nelze opomenout rovněž participaci řady substátních a nestátních aktérů (např. kraje, podnikatelé či Česko-britská obchodní komora). Parlament ČR zaujímal v tvorbě zahraniční politiky svou tradiční, omezenou roli. Je však možné konstatovat, že v souvislosti s otázkou postavení národních parlamentů ve vztahu k projednávání evropské legislativy oproti předchozím letům sehrával aktivnější úlohu.

Zmíněná decentralizace česko-britských vztahů vyžaduje pečlivou koordinaci relevantních aktérů. Míra této koordinace se odvíjela od projednávané oblasti. V případech

unijních témat stěžejní koordinační roli hraje i nadále Úřad vlády ČR. U průřezové agendy, která se dotýká více ministerstev i Úřadu vlády ČR, jsou nároky na koordinaci vysoké a ne vždy je jednoduché dosáhnout shody na jednotné pozici. V oblasti bezpečnostní spolupráce tradičně probíhají pravidelné konzultace mezi odpovídajícími odbory na Ministerstvu zahraničních věcí ČR a Ministerstvu obrany ČR.

ČESKÁ ZAHRA NIČNÍ POLITIKA VŮČI VELKÉ BRITÁNII V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

Agenda česko-britských vztahů byla v omezené míře obdobně jako v předchozích letech předmětem debaty v mediálním a veřejném prostoru České republiky. V kontextu voleb do Evropského parlamentu a nástupu nové Evropské komise se opět nejdůležitějším tématem stala otázka dalšího směřování evropské integrace. Pozornost byla věnována také otázkám migrace v EU obecně, konkrétně na imigraci občanů EU do Velké Británie v souvislosti s volným pohybem osob, či situaci na Ukrajině. Obdobně jako v předchozích letech, ani v roce 2014 se vzájemné vztahy České republiky a V. Británie nestaly základní osou argumentace. Určitou výjimku představovala medializovaná spolupráce mezi ODS a britskými konzervativci před evropskými volbami či česko-britská debata o budoucnosti EU. Na této dubnové veřejné diskusi nazvané „Budoucnost Evropské unie – český a britský pohled“, kterou organizoval Úřad vlády ČR ve spolupráci s britským velvyslanectvím, vystoupil ředitel sekce EU – vnitřní záležitosti na britském ministerstvu zahraničních věcí Tim Hemmings, státní tajemník pro evropské záležitosti ČR Tomáš Prouza a zpravodaj Českého rozhlasu ve Velké Británii Jiří Hošek.⁵⁷ Debatu doplnil o několik dní později státní tajemník komentářem o otázkách, ve kterých se V. Británie a Česká republika ve své agendě shodují.⁵⁸

K medializovaným tématům patřila i vnitropolitická situace ve Velké Británii. Pozornost byla věnována nejenom ziskům strany UKIP v evropských a doplňovacích volbách či výměně ministrů v britské vládě. Velkému mediálnímu zájmu se těšila také otázka skotského referenda o nezávislosti zejména po zveřejnění průzkumu veřejného mínění na počátku září 2014, který poprvé ukázal, že většina Skotů si přeje vytvoření nezávislého státu. O této problematice debatovalo i mnoho odborníků nejenom v kontextu ústavního směřování V. Británie po referendu, ale také evropské integrace.

ZÁVĚR

Nástup koaliční vlády umožnil větší dynamiku vztahů mezi Českou republikou a Velkou Británií, která byla zásadně upozaděna během úřednického kabinetu Jiřího Rusnoka ve druhé polovině roku 2013. Nelze ale hovořit o vytvoření zvláštního vztahu, o který se snažila předchozí politická vláda Petra Nečase, nýbrž o standardních vztazích zemí spolupracujících v rámci EU a NATO. Sestavením vlády, která nezahrnovala ODS, tak přestala českou zahraniční politiku ovlivňovat názorová blízkost ODS a britských konzervativců.

Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2014 představovala zásadní rovinu vzájemných vztahů Velké Británie a České republiky Evropská unie. Z tohoto úhlu pohledu doznala česko-britská relace určité proměny oproti roku předchozímu. Nová politická vláda akcentovala aktivnější přístup k členství České republiky v EU a záměr směřovat do jádra evropské integrace. Přestože se Česká republika svým deklarovaným postojem vzdálila od politické linie britské vlády, neznamenal tato skutečnost odmítnutí spolupráce v dílčích aspektech evropského integračního procesu, na nichž se obě země shodovaly. Je však nutné v tomto kontextu zdůraznit, že v praktické rovině zahraničněpolitického jednání ono nové směřování v evropské politice nebylo vždy naplněno. Česká republika sice v některých oblastech vystupovala vůči V. Británii proaktivně, byť nikoli v ryze bilaterálním rámci, a podílela se na vytváření společné politiky (např. v oblasti snižování emisí či energetické účinnosti), ve většině případů se jednalo spíše o reaktivní jednání (např. odmítnutí omezování volného pohybu či otázka doplatku do rozpočtu EU).

Vytvoření politické vlády ovlivnilo také intenzitu vzájemných kontaktů na politické úrovni. Ta se oproti roku 2013 výrazně zvýšila. Uskutecnila se řada oficiálních návštěv britských politiků v České republice, jež byly v důsledku působení úřednické vlády odloženy. Analogicky se zvýšil počet cest představitelů ČR do Velké Británie.

Zvýšení dynamiky vzájemných vztahů v roce 2014 se nepromítlo do zájmu českého veřejného prostoru o roli V. Británie na formování zahraniční politiky České republiky. Dvoustranné česko-britské vztahy tak zůstávají i nadále depolitizovány.

Poznámky

- ¹ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 2. 2. 2015.
- ² MZV ČR: *Ministr Zaorálek jednal s kolegy z V4 o situaci na Ukrajině*, 30. 10. 2014. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2014_10_30_ministr_zaoralek_spolu_s_kolegy.html; MFA PL: *Meeting of Foreign Ministers of the Visegrad Group, Western Balkans, Austria and Italy in Bratislava*, 1. 11. 2014. On-line: www.mfa.gov.pl/en/news/meeting_of_foreign_ministers_of_the_visegrad_group_western_balkans_austria_and_italy_in_bratislava; Visegrad Group: *Joint Statement of the MFAs of the Visegrad Group Countries together with the Minister of Foreign Affairs of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Local Elections in Donbas held on November 2, 2014*, 1. 11. 2014. On-line: www.visegradgroup.eu/calendar/2014/joint-statement-of-the.
- ³ MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data VII–IX/2014*, říjen 2014; rozhovor se zástupcem MZV ČR, 2. 2. 2015; PSP ČR: *Přijetí st. ministra D. Lidingtona*. Výbor pro evropské záležitosti PSP ČR, 23. 7. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=512 & z=6692.
- ⁴ Rozhovor se zástupcem MPO ČR, 17. 4. 2015; British Embassy Prague: *GREAT Energy Summit in Prague*, 29. 10. 2014. On-line: www.gov.uk/government/world-location-news/great-energy-summit-in-prague.
- ⁵ Rozhovor se zástupcem MŽP ČR, 30. 4. 2014.
- ⁶ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 2. 2. 2015.
- ⁷ MMR ČR: *S britským ministrem pro vládu jednala Jourová o velkých veřejných zakázkách*, 20. 3. 2014. On-line: www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/S-britskym-ministrem-pro-vladu-jednala-Jourova-o-v.

- ⁸ MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data I–III/2014*, duben 2014, s. 24, 70.
- ⁹ E-mailová komunikace s MZV ČR.
- ¹⁰ MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data I–III/2014*, s. 28; Senát PČR: *Místopředseda Výboru pro EU senátor Doubrava se setkal s delegací vysokých britských úředníků*, 24. 1. 2014. On-line: www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=1706.
- ¹¹ MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data I–III/2014*, 79, 194; MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data IV–VI/2014*, červenec 2014, s. 242.
- ¹² Vláda ČR: *Koaliční smlouva mezi ČSSD, hnutím ANO 2011 a KDU-ČSL na volební období 2013–2017*. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalicni-smlouva-mezi-cssd--hnutim-ano-2011-a-kdu-csl-na-volebni-obdobi-2013---2017-115459/.
- ¹³ Vláda ČR: *Programové prohlášení Vlády ČR*, 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove-prohlasi-vlady-cr-115911/.
- ¹⁴ Hug, A.: *Renegotiation, Reform and Referendum: Does Britain Have an EU Future?* Foreign Policy Centre, 2014, s. 7. On-line: fpc.org.uk/fsblob/1616.pdf.
- ¹⁵ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 30. 4. 2015.
- ¹⁶ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 29. 4. 2015; Evropská rada: *Závěry Evropské rady 26. a 27. června 2014*. EUCO 79/14, 27. 6. 2014, s. 15.
- ¹⁷ Rozhovor se zástupci MZV ČR, 2. 2. 2015 a 30. 4. 2015; rozhovor se zástupcem MPO ČR, 17. 4. 2015; Evropská rada: *Závěry Evropské rady 23. a 24. října 2014*. EUCO 169/14, 24. 10. 2014.
- ¹⁸ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 29. 4. 2015.
- ¹⁹ Rozhovor se zástupcem MZe ČR, 8. 4. 2015.
- ²⁰ Rozhovor se zástupci MZV ČR, 2. 2. 2014 a 30. 4. 2014.
- ²¹ Například: *David Cameron's immigration speech*. Full text. The Spectator, 28. 11. 2014. On-line: blogs.spectator.co.uk/coffeehouse/2014/11/david-camerons-immigration-speech-full-text/.
- ²² Rozhovor se zástupci MZV ČR, 2. 2. 2014 a 30. 4. 2014; rozhovor se zástupcem MV ČR, 16. 4. 2015.
- ²³ *Cameron opět odmítl doplatek do kasy EU, Brusel Brity varuje*. ČTK, 27. 10. 2014; *Nevyřešený spor o britský doplatek v EU bude prý velkým problémem*. ČTK, 7. 11. 2014; rozhovor se zástupcem MF ČR, 17. 4. 2015.
- ²⁴ European Council June 2014: David Cameron's Speech. Prime Minister's Office: 27. 6. 2014. On-line: www.gov.uk/government/speeches/european-council-june-2014-david-camerons-speech; rozhovor se zástupcem MZV, 2. 2. 2014.
- ²⁵ *Information and Notices*. Official Journal of the European Union C 430, Vol. 57, 1. 12. 2014. On-line: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2014:430:FULL & from=EN; rozhovor se zástupcem MV ČR, 16. 4. 2015.
- ²⁶ Hug, A.: *Renegotiation, Reform and Referendum: Does Britain Have an EU Future?*, op. cit., s. 56.
- ²⁷ Emerson, M.–Avery, G. et al. (2014): *British Balance of Competence Reviews, Part III: More reform than Renegotiation or repatriation*.
- ²⁸ ODS: *David Cameron podpořil ODS*, 20. 3. 2014. On-line: www.ods.cz/clanek/6845-david-cameron-podporil-ods.
- ²⁹ BMATT: *In-Country Training Team Deployment: 2014*. On-line: www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/397529/20150122_BMATT_ICTTs_2014.pdf.
- ³⁰ Rozhovor se zástupcem MO ČR, 8. 4. 2015.
- ³¹ Armáda ČR: *Chemici se zúčastnili největšího cvičení Spojeneckého sboru rychlé reakce*, 24. 11. 2014. On-line: www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/chemici-se-zucastnili-nejvetsiho-cviceni-spojencekeho-sboru-rychle-reakce-104949/.
- ³² *Dny NATO v Ostravě 2014*, 18. 9. 2014. On-line: www.natoday.cz/uplynule-rocniky/rocnik-2014-ucastnici.
- ³³ MO ČR: *Delegace ministerstva obrany ve Farnborough*, 18. 7. 2014. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/delegace-ministerstva-obrany-ve-farnborough-100418/.
- ³⁴ ČSÚ: *Databáze zahraničního obchodu*, 2015. On-line: apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO.

- ³⁵ Korbel, P.: *Škoda v Británii ujíždí sousedům*. Ekonom, 18. 12. 2014, s. 18. On-line: dhi.newton.cz/softec/clanek.asp?ID=10047187 & HID=36b6650844cef2842f1e4261df1f434e & db=&Expr=Motokov.
- ³⁶ Office for National Statistics: *Publication Tables: UK Trade, January 2015*. On-line: www.ons.gov.uk/ons/rel/uktrade/uk-trade/january-2015/rtd-publication-tables-uk-trade--january-2015.xls.
- ³⁷ ZÚ Londýn: *Souhrnná teritoriální informace Velká Británie*, stav k 30. 9. 2014. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/velka-britanie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-19076.html.
- ³⁸ MZV ČR: *Velká Británie – ekonomická charakteristika země*, 2015. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/velka_britanie/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html.
- ³⁹ MF ČR: *Struktura a vývoj státního dluhu*, 2015. On-line: www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/hospodareni/rizeni-statniho-dluhu/dluhova-statistika/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu.
- ⁴⁰ MZV ČR: *Velká Británie – ekonomická charakteristika země*, 2015, op. cit. On-line:
- ⁴¹ International Trade Centre: *Trade map*, 2015. On-line: www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx.
- ⁴² British Chambers of Commerce: *Export Britain. Market Snapshots – Czech Republic*, 2015. On-line: exportbritain.org.uk/market-snapshots/czech-republic.html.
- ⁴³ British Chamber of Commerce Czech Republic: *British Business Centre*, 2015. On-line: www.britishchamber.cz/British-Business-Centre-172.htm.
- ⁴⁴ MPO ČR: *Společná účast českých firem na FARNBOROUGH INTERNATIONAL AIRSHOW 2014*. On-line: www.mpo.cz/dokument151565.html.
- ⁴⁵ MZV ČR: *Představení publikace „Invest in the Czech Republic“*, 9. 6. 2014. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/predstaveni_publikace_invest_in_the.html; e-mailová komunikace s MZV ČR.
- ⁴⁶ *Templeton Prize*. John Templeton Foundation. On-line: www.templeton.org/signature-programs/templeton-prize; MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data I–III/2014*, s. 183; MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data IV–VI/2014*, s. 84–85, 214–215.
- ⁴⁷ MZV ČR: *Zahraniční politika ČR. Data IV–VI/2014*, s. 90.
- ⁴⁸ MO ČR: *Britská komunita darovala čs. letcům v RAF sochu okřídleného lva*, 18. 6. 2014. On-line: www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/britska-komunita-darovala-cs--letcum-v-raf-sochu-okridleneho-lva-99279/.
- ⁴⁹ *Sir Nicholas Winton převzal Řád bílého lva*. Česká televize, 28. 10. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1011868-sir-nicholas-winton-prevzal-rad-bileho-lva; ČTK, 31. 1. 2014; MZV ČR: *Nickyho narozeninový večírek*, 20. 5. 2014. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/nicky_s_birthday_party.html.
- ⁵⁰ MZV ČR: *Výstava Fotografové války*, 26. 8. 2014. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/vystava_fotografove_valky.html.
- ⁵¹ *Observer books of the year 2014: The best biographies of 2014*. The Guardian, 7. 12. 2014. On-line: www.theguardian.com/books/2014/dec/07/best-biographies-2014-boris-johnson-churchill.
- ⁵² MZV ČR: *Sametový den v Oxfordu*, 21. 11. 2014. On-line: www.mzv.cz/london/cz/aktuality/sametovy_den_v_oxfordu.html; ČTK, 6. 11. 2014.
- ⁵³ České centrum v Londýně: *Czech National Trust bude uveden v Londýně*. On-line: london.czechcentres.cz/cs/program/detail-akce/the-czech-national-trust-launch/; e-mailová komunikace s MZV ČR.
- ⁵⁴ České centrum v Londýně.
- ⁵⁵ Rozhovor se zástupcem MZV ČR, 2. 2. 2015.
- ⁵⁶ E-mailová komunikace s MZV ČR.
- ⁵⁷ Vláda ČR: *Evropský šálek čaje s britskou příchutí*, 15. 4. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/evropsky-salek-cape-s-britskou-prichuti-117802/.
- ⁵⁸ Vláda ČR: *Co dnes spojuje Českou republiku a Velkou Británii*, 17. 4. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/komentar/co-dnes-spojuje-ceskou-republiku-a-velkou-britanii-117761/.